



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

40. Piscariam reuisit, & nostros certis ad conuersionem animarum regulis instituit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

nihil habet. Vnum in tanto horrore solatium, constans serenitas sancti Patris & suauitas verborum, cum nec proprio metu, nec communi vitium turbator, quam si foret in portu cerneretur. Omnes audiunt confidentes, hortatusque ut æquo animo, vitam, mortem, utcumque placitum Deo esset exciperent; post in cubiculum inferius se collegit, ubi quid ageret narrauit postea Franciscus Pereira, qui cum incrudesceret tempestas, & cuncti de se actum putarent, consolationis gratia ad eum venit, & coram Christo in crucem suffixo reperit ita Deo immersum penitus, ut inturbare nequaquam ausus sit; abundè tamen solo eius aspectu fuerit recreatus, & iam mari torrente, Zeilani vadis propinquabat nauis, etiam tranquillo metuendis, cum surgens Xaverius ab clau rectore Vazio bolidis faniculum poscit, diuultum vestis ex ora infima fragmentum plumbo alligatum in mare demittit addens, Deus Pater, Fili, & Sancto Spiritus, miserere huius populi, ac mei; quibus annuit tam subito Deus, ut venti mox omnes poluerint, quod dum Vazius effusè gaudet, alia ipsi prædixit pericula, quorum vatem fuisse nimium veracem suo Goa Malacam reditu expertus est. De tam immani feraque tempestate scribens ad Sanctum Patrem suum Ignatium, & socios Romam Xaverius, qui tum fuisset animi sui sensus, & morte capiti impendente cunctisque lugentibus cur imperturbatus, & serenus egisset, exposuit, verba eius reddo, haud tam pro testimonio virtutis, quam Societatis vniuersæ ad quam ea spectat, consolatione. [Tempestas, inquit, dum fureret, desebant omnes suam mortem, ego me Deo commendabam, adhibebamque pro me apud illum triumphantis, ac militantis Ecclesiæ, deprecatores sanctos, atque illos in primis de Societate qui iam obiissent, illo vero in æstu medio procellæ saeuientis, voluptatibus animi fruebar tantis vix ut me arbitrer maiorum capacem. Desunt verba quæ satis explicent, quanto gaudio nostris intercessoribus coram Deo utar, & cælo receptis, & adhuc inter nos degentibus. Me quidem malorum meorum nimium conscius vehementer pudet effusa has inter angustias, & metus, iucunditatis, & alacritatis, quare tunc ad Deum conuersus flagitabam, ut me durioribus reseruaret, si hac vellet defungi tempestate. Hæc ad vos Patres mei, & fratres scribenda censui, ut exsoluendis nominibus imparem, quibus Deo, & vobis teneor, vestro subsidio iuuetis. De hac Societate nostra cum scribo, & loquor, modum mihi non possum imperare, sed hunc festinatio nauium extorquet, claudo igitur verbis quibus nihil aptius, & conuenientius inuenio, si oblitus fuero tui Societas, obliuioni detur Dextera mea.] Hæc ille, reliqua deinceps prospera navigatione Cocinum delatus Ianuarij 12. Anno 1548. dies illic non totos quindecim substitit, tum & Christianis daturus operam, & ad Regem Ioannem aliosque in Lusitaniam, & Romam literas.

40

Piscariam reuulit, & nostros certis ad conuersionem animarum regulis instituit.

40. Retro inde Comorinum versus, oram Piscariam intrauit, Sancti Patris aduentus inexplicabili gaudio, optimos illos affecit Christiano-

no:

nos, processere obuiam pagi, festo cantu Doctrinae Christianae, & laeto consensu affecti erga illum amoris. Vice versa ipse illorum numero, ac virtute ultra modum laetus sementem ab se ac sociis factam mirabatur eò excreuisse: scribebat enim Goa Peres duabus eis & ultra Comorinum plagis hoc 1548: anno censa Christianorum millia vt minus ducenta. Virtutis autem argumenta erant, vexationes & cruciamenta fortiter à mulieris tolerata, & oblata constanter ethincorum gladiis ceruices, ne quid religioni aduersum non dicam admitterent, sed vel simularent. Ad haec morborum diuina curatio, & expulsio daemorum, ad sacratum precum decantationem, & contactum precatoriae coronae, ad quae gentilium stipebat attonita ratio, quod suarum magistrorum superstitionum, nunquam hac innocentia viuendi, & miraculis talibus, vidissent suas fabulas confirmare. His Xauerius perlustratis, Manapare constitit quod à Comarino promontorio parum distat. Coactis itaque in eundem locum sociis omnibus qui suos labores passim illis regionibus fundebant, Primum illis priuatae virtutis stabilienae, & augendae praecepta dedit; post haec singulis partes locorum attribuit stas, in quibus vel ad Deum trahendis, vel expoliendis virtute Christiana, industriam ponerent. Tertio praefecit omnibus P. Antonium Criminalem ac ne qua inter se dissentire doctrina aut moribus viderentur, regulas aliquot scripto conceptas iis tradidit quas in promouenda Christiana re singuli tenerent. Ea tanti auctoris merito, & vtilitate quam possunt ex iis ducere, qui eodem funguntur ministerio animarum, hic à me, vt tradita fuerant describuntur.

[Primum, inquit, hoc vobis curae sit, quorum vobis locorum cultura commissa est, in iis infantes recens natos, sacro fonte lustrare, idque per vos ipsos obire, nec alteri cuiquam praestandum credere, cum hic, quod quidem nunc attinet maioris momenti praestari nihil possit. Nec praestolari oportebit dum vos aut parentes, aut iuris admissi accersant, & moneant quippe id facile neglecturi; ipsimet inquirite & inuestigate per pagos vobis attributos, & domesticarum, ac vbiuis aliquem deprehenderit, baptismo tingite. Post hoc vobis nihil sit antiquius, quam vt rudimentis Christianae doctrinae pueros imbuatis, cumque illis adesse vbi que non possitis, dabitur operam vt per Canocopolos, & magistrorum id fiat, iique mori pridem constituto religiosè insistant. Quare dum loca inspecturi aditis, vnà semper magistrorum cum pueris cogite, interrogate, coram illis discipulos singulos, eequid ab vltima inspectione profecerint, vel etiam obliti fuerint. Sic fient magistri docendo, discendo pueri diligentiores. Diebus dominicis viros in templum conuocate ad preces recitandas & peculiari studio obseruate, num Pantagatini, seu Publici rectores iis intersint; vbi autem vos quoque recitandis iis adesse contigerit, subdetis illarum explicationem, vitia carpetis quae inoleuerint; exempla dilucida & quae prope palpantur similia iis reprehendis proferetis; pergentibus ea perpetrare, minus

minus

minus intentabitis à Deo, decurtandam illis vario morborum genere hanc vitam, & dandos in prædam regibus ethnicis; æternam verò illam æternis ignibus cruciandam. Ut primum aliquem in locum veneritis, quæretis, inter se nū qui diffideant, modisque omnibus ut in gratiam redeant, ageris, idque cum in templum conuenerint; quo viros quidem diebus dominicis, sabbato feminas decebit conuenire. Symboli explanationem Franciscus Coellius, (quem secum Sacerdotem in oram Piscariam ex Malabare duxerat) cum ex Lusitanico Malabaricam fecerit, eius apographa in templis legenda curabitis, ad viros dominicis, sabbati diebus ad feminas; ac si forte præsentis eritis tum vos ipsi legetis, tum eius subderis explanationem, quicquid seu viri seu femina, pia largitatis vel templo obtulerint, vel impetrati voti nomine exsoluerint, id omne in pauperes erogetur, vobis ne terencius quidem cedat. Nullam omittetis dominicum, & sabbathi diem quin reuocetis omnibus in mentem, vbi quis apud illos agrotarit, confestim vobis significant ut à vobis visatur; id si neglexerint, & morbis agrotum opprelerit, fore ut in pœnam cum Christianis non hametur. Cum verò agrotos conuenitis, recitare illos Symbolum fidei ante omnia iubetote, idque lingua eorum vernacula, & de singulis eius articulis, an ex animo credant interrogabitis. Post hoc, Confiteor, precesque ceteras Sanctæ Doctrinæ recitabunt; vos demum super iis Euangelium sacrum pronuntiabitis. Ad humanda functorum corpora pueros colligetes, & cum iis è templo cruce præuia progressi Christianam doctrinam in ite & reditu simul concinetis. Ad ædes mortui, responsorium dicetis vnum; priusquam tertæ mandetur alterum; addetisque semper breuem ad adstantes cohortationem, de necessitate moriendi, peccatorum emendatione, cultuque virtutum, ad obtinendam mortem bonam, & felicitatem, Dominicis viros, mulieres Sabbatho valde monebitis, liberos paruos, si agrotauerint in templum deferant, Euangelij Sacri recitatione à vobis iuandos, quo parentum fides augeatur, amorque aduersus Dei templa; & ipsi pueri melius habeant; lites componetis, quod si per vos non possit, eruntque de leuibus, reicietis in diem Dominicum, ut Sacris expletis, ab loci consulibus absoluantur. Nolim tamen his cognoscendis vos nisi quàm minimum occupari, aut vnquam à vobis diuina misericordia opera iis temporariis postponi, in quibus si res agetur gratior ea omnia planè ad Lusitanorum Præfectum reici oportebit. Omni studio agite, ut hisce populis vos præbeat amabiles, ex hac enim benevolentia maiores, quàm ex metu fructus capietis. Nemini pœnam indicetis, nisi de consilio P. Antonij Criminalis, & si præsens aderit Præfectus, nihil non ex eius arbitrio geretis. Idolum seu Pagodem, vir aut mulier, quisquis effinxerit, in pagum alium exul compellatur. Pueris scholas Doctrinæ Christianæ solitis frequentare, multam debetis significare benevolentiam dissimulatis erroribus, condonandisque pœnis quas committatur identidem, nimium quantum interest, ne auerfiore sint à vobis animo,

animo, & offensi recedant. Si quis aderit Lusitanus abstinete omnino à culpandis illius loci Christianis, imò præferte vos ab ipsis stare, illosque verbis defendite, nam si attendetur, quàm non pridem ad Christum accesserint, quàm parcis ad bene viuendum adiuti documentis, haud mirum videbitur tales esse, sed mirum prorsus non esse peiores. Sacerdotibus Malabaribus in rebus animi omni ope adeste, curate vt mentem confessionis Sacramento purgent, vt diuinam rem faciant, vt bono exemplo sint, nec ad mortalium quempiam, sinistrum quicquam de illis scribite. Cum ducibus Lusitanis quàm placidissimè agite, nec vnquam inter vos atque illos vlla dissidij species intercedat, cum aliis verò regionum istarum Lusitanis, amicitiam retinere, omni conatu satagite, nec sit vobis vnquam cum eorum aliquo quicquam dirimendum, tametsi ad hoc vos prouocauerit. Illatas ab iis in Christianos iniurias carpite, sed amicè, ac si frustra id esse videbitis, ad Præfectum referte, cum quo, iterum moneo, nihil vnquam vobis aut controuersæ, aut frigris nascatur. Vestra cum Lusitanis colloquia non sint nisi de rebus diuinis, de morte, iudicio, piacularibus ignibus, & æternis, confessionis Sacrae, & Eucharistiæ frequentatione, Deique præceptis accuratè seruandis; nam si non alios cum ipsis induxeritis sermones, nec ipsi vobiscum de aliis tractabunt, nec suffurabuntur vobis horas, officij vestri muneribus debitas: defructu laborum, & rebus appositis ad prouehendam pietatem, non prætermittetis literas Goam date ad Patres & fratres Societatis, ipsumque Episcopum, sed reuerenter admodum ac demissè, vt potè his in Prouincijs communem Sacrorum antistitem. Rege licet ex vna in aliam prouinciam vocante; haudquaquam prorsus in eam transibitis, nisi Patre Antonio Criminali, & Præfecto assentientibus, sed obicie- tis Obedientiæ excusationem. Etiam atque etiam inculco vt quacum- que vos iter agere, & vbi cumque morari contigerit, exhibere vos eni- tamini cunctis amabiles, cunctis beneficos, atque affabiles, sic ad vber- tiorem animarum fructum habiliores euaderis, quod vobis dominus concedat, & vobiscum omnibus in perpetuum sit. Amen.]

41. Christianorum rebus in tractu Piscariæ, ac Patrum illic degen-
tium, ita constitutis, in Zeilani traiecit Insulas. Ex iis de semente for-
tissimi sanguinis per Iafanapatani tyrannum effusi pretiosas melles,
Deo suggerente diuinabat, nec ager omen agricolæ scellit. Regnum
Candiæ ingressus, eius insula præcipuum, breuissimo tempore regem
Christo, & cruci subiugavit. Verùm quodd apertam toto suo regno exe-
crationem idololatriæ, & professionem veri cultus, prospiciebat crude-
libus exceptum iri vicinorum bellis. non ante ausus est huic se alex cre-
dere, quàm Lusitanorum præsidio muniretur, cui fide regia faculta-
tem arcis sibi construendæ, optinque promisit. Probauit sanctus re-
gis consilium, ac de illo Ioannem Caltrium Indiarum præfectum cum
Regis legato per se ipse conuenit; quod fama non leui constaret confi-
liariis eum vti, quibus Lusitana, quàm Christi res esset antiquior. Goæ
legato

41

Oesta eius in
Zeilanæ

legato